

ČASTÉ DOTAZY

Co je to klinická psychologie?

Klinická psychologie je jednou ze specializací psychologie. Psychologické poznatky jsou uplatňovány v oblasti zdravotnictví a léčebné péče. Psychologické postupy se využívají pro léčbu klientů – pacientů se záměrem přispět k úlevě nebo vymizení jejich obtěžujících příznaků, které provází duševní nebo i tělesné onemocnění.

Kdo je to klinický psycholog a psycholog ve zdravotnictví?

Klinický psycholog a psycholog ve zdravotnictví pracuje ve zdravotnickém zařízení (v nemocnici nebo ambulanci) po splnění kvalifikačních podmínek.

Po absolvování jednooborového studia psychologie a získání magisterského titulu (Mgr.) si psycholog může vybrat svoji specializaci. Podobně je tomu i u lékařů. Ale na rozdíl od nich, si psycholog může zvolit i specializaci mimo oblast zdravotnictví – např. poradenství, psychologii v oblasti sportu apod.

Zdravotnictví má jeden z nejlépe propracovaných systémů vzdělávání, které je garantováno ministerstvem zdravotnictví a vypracováno s odborníky, kteří již ve zdravotnictví pracují.

Nejdříve psycholog absolvuje specializační kurz „Psycholog ve zdravotnictví“. Ten ho opravňuje k tomu, aby mohl pracovat pod odborným dohledem v psychologické ambulanci nebo v nemocnici. Dále se několik let vzdělává a připravuje na složení atestace. Vzdělávací program je zakotven v příslušných vyhláškách vydaných ministerstvem zdravotnictví. Tento vzdělávací program obsahuje přesně určené znalosti a dovednosti, které musí psycholog zvládnout v rámci předatestační přípravy. Školí ho vždy jen klinický psycholog, který zajišťuje i supervize. Po splnění všech požadavků daných předatestační přípravou složí psycholog komisionální zkoušku – atestaci. Po splnění dalších náležitostí (registrace na odboru zdravotnictví příslušného krajského úřadu apod.) se stává poskytovatelem zdravotní péče. Kliničtí psychologové jsou členy profesní organizace - Asociace klinických psychologů.

Co je to psychoterapie a kdo je psychoterapeut?

Psychoterapie je léčebný postup, který využívá psychologických poznatků uspořádaných do příslušného teoretického systému a metod jednotlivých psychoterapeutických směrů. Cílem je úleva nebo vyléčení příznaků duševních potíží. Ty jsou hodnoceny klientem jako obtěžující a omezující jeho zdraví a životní kvality. Psychoterapeut je schopen na základě znalostí

psychopatologie (vznik, dynamika vývoje a prognóza duševních potíží a znalost jejich příznaků) určit diagnózu a použít efektivní způsob ošetření a léčby.

Psychoterapie se studuje jako specializační a nástavbový obor, navazující na odbornost klinický psycholog. Má rovněž propracovaný vzdělávací program, který je stanovený ministerstvem zdravotnictví. Opět se jedná o několikaletý proces, který je ukončený atestační zkouškou v oboru psychoterapie. Součástí předatestační přípravy je mimo jiné povinnost absolvovat kompletní psychoterapeutický výcvik, akreditovaný pro zdravotnictví. Po absolvování všech těchto podmínek se stává klinický psycholog zároveň i psychoterapeutem. Aktuálně se řeší možnost udělovat psychoterapeutickou kvalifikaci po splnění všech podmínek i lékařům, např. psychiatrům.

Kdy a pro koho je vhodná psychoterapie?

Psychoterapie za současných podmínek nastavených Ministerstvem zdravotnictví ČR spadá vždy pod oblast zdravotnictví. Může být tedy plně hrazena zdravotní pojišťovnou, pokud má daný psychoterapeut smlouvu s Vaší pojišťovnou. Je vhodná u psychických potíží a těžkostí klasifikované v MKN-10, a to jsou např.:

- poruchy nálady ve smyslu depresí nebo výkyvů nálad, potíže s celkovým vyčerpáním ve smyslu únavového syndromu;
- potíže s úzkostmi, obavami, neschopností se uvolnit, ve vystupňovaných situacích i s neschopností se volně nadechnout;
- poruchy příjmu potravy, nebo poruchy spánku apod.;
- psychosomatické potíže, tzn. potíže projevované tělesně, které ale mohou mít z části nebo zcela psychickou příčinu;
- psychické potíže při zvládání somatických onemocnění vlastních;
- potíže při komplikovaném vyrovnávání se s onemocněním někoho blízkého, případně komplikované vyrovnávání se s úmrtím blízkého;
- psychické potíže vznikající následkem osobnostního nastavení resp. zranitelnosti a může se odrážet opakovaně v určitých mezilidských nebo pracovních situacích;
- těžkosti při vyrovnávání se s traumatickou anebo traumatickými událostmi.

Psychoterapie je zpravidla dlouhodobou a systematickou léčbou, je proto třeba počítat s určitým časem i energií.

K psychoterapii není potřeba písemné doporučení lékaře.

Pokud se klient objedná sám, může mu být doporučeno vyšetření u praktického lékaře, aby se vyloučilo tělesné onemocnění. Vhodnost užívání léků při zvládnání psychických potíží posuzuje vždy psychiatr nebo praktický lékař, i jejich návštěvu může psycholog doporučit.

Kdy je psychologická zdravotní péče hrazená zdravotní pojišťovnou?

Zdravotní pojišťovny uzavírají smlouvy vždy s klinickým psychologem. Většina klinických psychologů, kteří mají uzavřenou smlouvu se zdravotními pojišťovnami, je zároveň psychoterapeuty. Před uzavřením smlouvy se zdravotní pojišťovnou musí psycholog absolvovat výběrové řízení, zdravotní pojišťovna tím garantuje odbornost poskytované péče. Zdravotní péče je hrazená z prostředků zdravotního pojištění, klient nemusí nic doplácet. Poskytnutá zdravotní péče je vykazována a proplácena na základě hodinové sazby bez ohledu na to, jaký léčebný postup psycholog při ošetření klienta zvolí. Všechny zdravotní pojišťovny se při ohodnocení práce psychologa řídí shodně „Vyhláškou o bodovém ohodnocení a hodnotou bodu“, kterou vydává ministerstvo zdravotnictví vždy na následující kalendářní rok. O zdravotní péči je vedena zdravotní dokumentace, její vedení podléhá příslušným právním předpisům (forma, mlčenlivost apod.) Vedení zdravotní dokumentace je důležité i pro sledování průběhu a efektivity probíhající zdravotní péče.

Která psychologická vyšetření děláme ve zdravotnictví a kdy se obracet jinam?

Psychologická vyšetření ve zdravotnictví jsou vždy zadávána lékařem, nejčastěji praktickým lékařem, pediatrem, psychiatrem nebo např. neurologem. To znamená, že na vyšetření musíte mít od Vašeho lékaře žádanku. Ve vyšetřeních se vyjadřujeme k možným psychickým potížím (psychopatii) a jejich intenzitě, a to může sloužit lékařům pro nastavení vhodné léčby nebo posouzení zdravotního stavu.

Psychologické vyšetření pro posudkové účely (vyšetření k žádosti o důchod apod.) se provádí rovněž na základě písemné žádanky od lékaře nebo přímo od OSSZ v naší ambulanci.

Testové psychologické vyšetření je většinou rozděleno do několika návštěv, jejich součástí je práce s psychologickými testy. Následně psycholog vyhodnotí výsledky vyšetření a písemnou zprávu pošle odesílajícímu lékaři. O výsledku vyšetření informuje klienta psycholog nebo lékař, který vyšetření požadoval.

Psychologické vyšetření a znalecké posudky pro soud provádí soudní znalec určený soudem. Někdy se pro soudní rozhodnutí využívá i klinicko-psychologické vyšetření. V tomto případě vypíše praktický lékař žádanku na

vyšetření (viz výše) a po obdržení zprávy rozhodne o případném zaslání zprávy soudu.

Psychologické vyšetření pro navrácení řidičského průkazu z důvodu vyhodování provádí dopravní psycholog.

Psychologické vyšetření pro školu Vašeho dítěte, pro případná doporučení a individuální plány výuky nebo pro přidělení pedagogického asistenta dítěti se provádí v pedagogicko-psychologické poradně nebo speciálním pedagogickém centru.

Jaké jsou další možnosti psychologické péče mimo oblast zdravotnictví?

- Partnerské případně rodinné poradenství v případech řešení současných krizí a těžkostí v rodinném fungování. Tuto službu poskytují psychocentra, které spadají pod sociální služby a jsou zpravidla bezplatné. Po domluvě s pracovišti zde můžete pracovat jak v páru či celé rodině, tak individuálně.
- Poradenství v oblasti školního vzdělávání poskytují spolu s vyšetřeními pedagogicko-psychologické poradny a speciálně pedagogická centra spadající do oblasti školství a jsou zpravidla bezplatné.
- Školní poradenská pracoviště jsou zřízena na většině základních a středních škol, členem jejich týmu bývá školní (školský) psycholog. Poradenská péče je bezplatná.
- Psychologické poradenství, které provádějí psychologové mimo oblast zdravotnictví na základě živnostenského oprávnění je poskytována za přímou úhradu. Běžná cena bývá obvykle 500 až 1000 Kč za jedno sezení, o ceně služby je vhodné informovat se dopředu.
- V případě akutní krize, zejména je-li narušeno bezpečí dotyčné osoby nebo někoho dalšího, jsou-li výrazné tělesné nebo jiné projevy, je vhodné ihned kontaktovat psychiatra, praktického lékaře, lékařskou pohotovostní službu nebo některé z krizových center, která spadají pod oblast zdravotnictví nebo pod sociální oblast a jsou zpravidla bezplatné.
- Místní psychosociální podpůrnou síť mají k dispozici telefonické linky důvěry v regionu, které jsou zpravidla hrazené běžným telefonním tarifem – o tom je vhodné informovat se dopředu.
- Psychologické poradenství a následnou psychosociální podporu poskytují i jednotlivá pracoviště v rámci Diecézní charity a dalších neziskových organizací vázané na region. Tyto služby bývají většinou bezplatné.